Poczta opłacona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI
WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 10 grudnia 1929 roku. 195.

Treść numeru:

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

II.ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

----oooooOOOO§OOOOooooo----

§

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Aidas" w sprawie traktatu handlowego z Łotwą.

"Lietuvos Aidas"Nr.279 z dn.6.XII.r.b.Art.p.t."W sprawie traktatu handlowego z Łotwą". Streszczenie:

W związku z objęciem stanowiska ministra spraw zagranicznych przez d-ra Zauniusa, ukazały się w prasie łotewskiej artykuły, zapowiadające większą aktywność w stosunkach litewsko-łotewskich. Między innemi wyraża prasa łotewska nadzieję, że rozstrzygnięta zostanie ostatecznie sprawa traktatu handlowego pomiędzy Litwą a Łotwą.

Z powyższego wynika, że prasa łotewska pokłada największe nadzieje na osobiste poglądy nowego litewskiego ministra spraw zagranicznych. Z drugiej strony - głosy prasy łotewskiej wywołują wrażenie, że traktat handlowy nie podpisany został dotychczas jedynie wskutek nieprzychylnego w tej sprawie stanowiska Litwinów.

Rokowania litewsko-łotewskie utrudniane są dziś w znacznej mierze przez sprawę realizacji klauzuli państw nadbałtyckich. Litwa i Łotwa stawiały dotychczas sprawę traktatu handlowego na zasadac największego uprzywilejowania. Takie postawienie kwestji prowadzić miało oba kraje do ścisłej współpracy ekonomicznej, a w konsekwencji do politycznego zbliżenia. W praktyce jednak cała ta sprawa napotkała na duże trudności. Jeżeli chodzi np. o Łotwę, to nie przestrzega ona klauzuli bałtyckiej w takim stopniu, jak Litwa, która, będąc ściśle pod względem ekonomicznym związaną z Niemcami, mogłaby wprowadzić"klauzulę niemiecką", a jednak tego nie uczyniła, ze względów właśnie na klauzulę bałtycką. Łotwa postąpiła natomiast inaczej, zawierając traktat handlowy na zasadach największego uprzywilejowania z Rosją, jakgdyby klauzula bałtycka miała obejmować również Sowiety. Co więcej, rezerwuje Łotwa największe uprzywilejowanie dla Estonji i Finlandji przeciwko Litwie i odwrotnie: dla Litwy i Estonji przeciwko Finlandji. W ten sposób Łotwa rozdrobniła klauzulę nadbałtycką na klauzule drobniejsze, które faktycznie odbierają klauzuli bałtyckiej pierwotne znaczenie. Okoliczność ta, rzecz prosta, utrudnia sformułowanie traktatu handlowego między Litwą Łotwą. Dalszą przeszkodą w ekonomicznem porozumieniu łotewsko-litewskiem jest jednolitość gospodarczej struktury obu krajów. W związku z tem, trudno jest znaleść równoważniki ustępstw taryfowych , zwłaszcza że udzielone przez Łotwę największe uprzywilejowanie Sowietom, zagradza drogę do porozumienia z Litwą. Nic też dziwnego, że w czasach ostatnich coraz więcej się mówi o porzuceniu pięknych lecz nierealnych formułek, którym życie kłam zadało. Podpisanie traktatu, opartego na zasadach największego uprzywilejowania byłoby bodaj najlepszem wyjściem z obecnej sytuacji.-

Zwłoka w rokowaniach handlowych litewsko-łotewskich. Z Rygi donoszą, iż po przesłaniu przez łotewskie ministerstwo spraw zagranicznych nowych propozycyj litewskiemu ministerstwu spraw zagranicznych w sprawie układu handlowego, oczekiwano tu nadejścia litewskiego kontrprojektu w końcu bieżącego miesiąca. Atoli, jak się obecnie okazuje, odpowiedź litewska idzie w odwłokę, jak widać, w związku z aktualnemi obecnie rokowaniami z trustem zapałczanym i z przedstawicielami rządu niemieckiego w kwestji kłajpedzkiej. W związku z tą odwłoką wskazuje się w Rydze, iż 16-go stycznia wygasa termin czasowych układów handlowych, jakie zawarły oba kraje i o ile do tego czasu nie przyjdzie do zawarcia stałego układu handlowego, względnie nie zostanie przedłużone obecnie istniejące prowizorjum, nabiorą mocy łotewskie maksymalne stawki wwozowe. Bezwątpienia zostaną one podobnie rozciągnięte na import litewski z Łotwy.-

"Lietuvos Aidas" w sprawie konferencji litewsko-ukraińsko-białoruskiej w Warszawie.

"Lietuvos Aidas"Nr.280 z dn.7.XII.r.b.Art.p.t."Wypadek o wielkiem znaczeniu". Streszczenie:

Dzień 27 listopada xx zapisany będzie w historji litewskiej, ukraińskiej i białoruskiej, jako jeden z najdonioślejszych. W dniu tym w klubie ukraińskim w Warszawie zasiedli przy wspólnym stole przedstawiciele trzech tych, związanych ze sobą w przeszłości i teraźniejszości, narodów dla obmyślenia sposobów wspólnej walki ze wspólnem niebezpieczeństwem i uciskiem, jak również dla omówienia wspólnych spraw. Nie było to konferencja wolnych narodów, a tylko narada uciśnionych przez obcą okupację.

Naród litewski z całej duszy solidaryzuje ze stanowiskiem organu największej partji ukraińskiej XXXXXXXXXXX UNDO-"Nowym czasem" który twierdzi, że nadszedł moment wspólnej skonsolidowanej akcji trzech narodowości. Dziwić się tu należy, dlaczego przystąpiono do tego tak późno.

Wzmiankowana konferencjaodbyła się dzięki inicjatywie posła białoruskiego w sejmie warszawskim Jeremicza, który przedewszystkiem porozumiał się z Litwinami wileńskimi, potem się udał do Lwowa, a w konsekwencji zwołał konferencję do Warszawy. Litwinów reprezentował na konferencji prezes komitetu narodowego p.Staszis. Konferencja uchwaliła ścisłą współpracę trzech narodowości w celu obrony swych praw, zagrożonych przez okupację polską. Wybrano też stały komitet, w skład którego weszli przedstawiciele wszystkich trzech narodowości.

Podkreślić należy, że konferencja nie była taką sobie zwykłą wspólną pogawędką mniejszości narodowych. Nie należy zapominać, że Ukraińców jest w Polsce 7 miljonów /obszar zaludniony wynosi 130-140 tys. kilometrów kwadr./, Białorusinów jest przeszło dwa miljony /obszar 45.000 klm.kw./, wreszcie Litwinów - około 800.000 /obszar około 30.000 klm.kwadr./. Ogółem więc około dziesięciu miljonów ludności, zamieszkującej obszar koło 200 tys. klm.kwadr., a więc trzecia część ludności obecnej Polski, zamieszkującej przeszło połowę całego jej obszaru, zabiera głos w obronie swych praw najistotniejszych. Siła taka należycie zorganizowana, skutecznie potrafi praw swych przed uciskiem polskim bronić. Z całego serca pozdrawiają Litwini w Litwie niepodległej pierwszy krok na drodze walki.-

Wywiad ryski marszałka Senatu prof. Szymańskiego w sprawach bałtyckich i o stosunkach polsko-litewskich.

W wywiadzie, udzielonym w Rydze w sprawach bałtyckich i stosunkach polsko-litewskich oświadczył między innemi marszałek Senatu prof.Szymański co następuje:

W Polsce wszyscy wierzą w to, iż obecne nieporozumienie z Litwą - to tylko okres przejściowy, gdyż między nami niema rasowej nienawiści, przeciwnie - rzecz się ma odwrotnie. Żywimy uczucie bratniej przyjaźni do narodu, z którym wspólnie przecierpieliśmy tyle pod jarzmem obcego państwa. Politycznie Polska właśnie jest zainteresowana w niepodległości państwa litewskiego w jego obecnych granicach. Ja wierzę, że sytuacja polityczna w państwach bałtyckich idzie ku lepszemu.-

"Lietuvos Aidas" w sprawie konferencji litewsko-ukraińsko-białoruskiej w Warszawie.

"Lietuvos Aidas" Nr.280 z dn.7.XII.r.b.Art.p.t."Wypadek o wielkiem znaczeniu". Streszczenie:

Dzień 27 listopada br zapisany będzie w historji litewskiej, ukraińskiej i białoruskiej, jako jeden z najdonioślejszych. W dniu tym w klubie ukraińskim w Warszawie zasiedli przy wspólnym stole przedstawiciele trzech tych, związanych ze sobą w przeszłości i teraźniejszości, narodów dla omówienia sposobów wspólnej walki ze wspólnym niebezpieczeństwem i ustalenia, jak również dla omówienia wspólnych spraw. Nie była to konferencja wolnych narodów, a tylko narodu uciśnionych przez obcą okupację.

Naród litewski z całej duszy solidaryzuje się ze stanowiskiem organu największej partji ukraińskiej UNDO-"Nowym czasem" który twierdzi, że nadszedł moment wspólnej skonsolidowanej akcji trzech narodowości. Dziwić się tu należy, dlaczego przystąpiono do tego tak późno.

Wyczekiwana konferencja odbyła się dzięki inicjatywie posła białoruskiego w sejmie warszawskim Jeremicza, który przedewszystkiem porozumiał się z Litwinami wileńskimi, potem się udał do Lwowa, a w konsekwencji zwołał konferencję do Warszawy. Litwinów reprezentował na konferencji prezes Komitetu narodowego p.Stoczkus. Konferencja uchwaliła akcję wspólną trzech narodowości w celu obrony swych praw, naruszonych przez okupację polską. Wybrano też stały komitet, w skład którego weszli przedstawiciele wszystkich trzech narodowości.

Podkreślić należy, że konferencja nie była taką sobie zwykłą wspólną pogawędką mniejszości narodowych. Nie należy zapominać, że Ukraińców jest w Polsce 7 miljonów /obszar zaludniony wynosi 130-150 tys. kilometrów kwadr./. Białorusinów jest przeszło dwa miljony /obszar 45.000 klm.kw./, wreszcie Litwinów - około 300.000 /obszar około 30.000 klm.kwadr./. Ogółem więc około dziesięciu miljonów ludności, zamieszkującej obszar koło 200 tys. klm.kw. dr., a więc trzecia część ludności obecnej Polski, zamieszkującej przeszło połowę całego jej obszaru, zabiera głos w obronie swych praw najistotniejszych. Siła taka należycie zorganizowana, skutecznie potrafi praw swych przed uciskiem polskim bronić. Z całego serca pozdrawiają Litwini w Litwie niepodległej pierwszy krok na drodze walki.

Wywiad z wicemarszałka Senatu prof. Szymańskiego w sprawach bałtyckich i stosunkach polsko-litewskich.

W wywiadzie, udzielonym w Rydze w sprawach bałtyckich i stosunkach polsko-litewskich oświadczył między innemi marszałek Senatu prof.Szymański co następuje:

W Polsce wszyscy wierzą w to, iż obecne nieporozumienie z Litwą - to tylko okres przejściowy, gdyż między nami niema zasadniczej nienawiści, przeciwnie - rzecz się ma odwrotnie. Żywimy uczucia braterskiej przyjaźni do narodu, z którym wspólnie przez stulecia żyli pod jarzmem obcego państwa. Polityczna Polska właśnie jest zainteresowana w niepodległości państwa litewskiego w jego obecnych granicach. Ja wierzę, że sytuacja polityczna w państwach bałtyckich idzie ku lepszemu.

II.ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

R o z b u d o w a m i a s t a K o w n a w 1 9 2 9 r o k u . Z początkiem grudnia dobiegł końca w Kownie sezon budowlany. Nieustępując sezonom budowlanym ostatnich lat, przysporzył on miastu 339 nowych domów, w tem 99 murowanych.

W następnych 3 - 4 latach przewiduje się również wzmożona akcja budowlana, gdyż przesilenie mieszkaniowe nie jest bynajmniej zażegnane.-

S p r a w a b u d ż e t u m i a s t a K o w n a n a 1 9 3 0 r o k . W kowieńskiej radzie miejskiej rozpoczęły się debaty nad preliminarzem budżetowym na rok 1930. Preliminarz jest zbilansowany przez komisję budżetową na sumę 6.385.815 lt.

W porównaniu z rokiem bieżącym, budżet na 1930 r. jest mniejszy o przeszło miljon litów /budżet tegoroczny wynosi 7.655.159 litów/. W 1923 r. budżet wyniósł 3.211.515 lt., w 1924 r. - 4.474.151 lt., w 1925 r. - 5.123.065 lt., w 1926 r. - 5.007.982 lt. , w 1927 5.245.358 lt., w 1928 r. - 6.173.776 litów.-

D o k o ł a b u d o w y k o l e i T e l s z e - K r e t y n g a . W tych dniach rząd litewski otrzymał od jednej z angielskich firm zagranicznych propozycję udzielenia pożyczki w wysokości 21 miljonów litów celem zbudowania nowej linji kolejowej Telsze - Kretynga.-

W s p r a w i e s y n d y k a t u t y t o n i o w e g o w L i t w i e . Rokowania w sprawie zawarcia syndykatu tytoniowego w Litwie ostatecznie się zakończyły. Syndykat został utworzony w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Do rady nadzorczej syndykatu wchodzi pięć osób, prezes i cztech członków. Dyrektorem spółki jest kupiec kłajpedzki Kon, udziałowiec firmy "Kon i Arronson".

Siedzibą syndykatu jest Kłajpeda. Tu, zarówno jak i w innych większych miastach, zostaną założone sklepy i składy syndykatu.-

B i l a n s B a n k u L i t e w s k i e g o . Bilans Banku Litewskiego na listopad 1929 roku przedstawia się jak następuje: aktywa - 1/ ogólny fundusz złoty - 35.043.885; 2/ bilon srebrny - 3.768.422 3/ bilon metalowy - 1.669.689.80; 4/ obca waluta - 73.992.939,79; 5/ dyskont i pożyczki - 87.104.249; 6/ inne aktywa - 17.590.164,92; pasywa - 1/ kapitał akcyjny - 12.000.000; kapitał rezerwowy . - 1.350.000; 3/ banknoty w obiegu - 97.207.803; 4/ depozyty i wkłady - 91.387.365,30; 5/ inne pasywa - 17.224.192,85 litów. Bilans - 219.169.361,15 litów.-

K o n g r e s p r z e m y s ł o w c ó w p a ń s t w b a ł t y c k i c h w T a l l i n i e . Obok konferencji gospodarczej państw bałtyckich w Talinie /7-8 grudnia/ odbywa się tam również kongres przemysłowców tych państw. Między innemi, przemysłowcy łotewscy i estońscy będą próbowali poruszyć te kwestje, które dyplomaci obu krajów nie mogą rozstrzygnąć od szeregu lat. W kongresie biorą również udział przemysłowcy litewscy.-

Z w i ę k s z e n i e k w o t y e m i g r a c y j n e j z L i t w y d o A m e r y k i . Według nowej ustawy w sprawie emigracji do Stanów Zjednoczonych, kwota emigracyjna dla Litwy w roku bieżącym /od 30 czerwca 1929 r. do 30 czerwca 1930 r./ jest cokolwiek większa niż w roku ubiegłym i wynosi 386 osób.

Z liczby tej tymczasem /do 30 września 1929 r./ wydano już 112 wiz do Ameryki emigrantom tak zwanej "klasy posiadającej pierwszeństwo". Do końca roku /do czerwca 1930 r./ pozostaje jeszcze do wydania 274 wizy.-

-oooOooo-

II.ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Rozbudowa miasta Kowna w 1929 roku. Z początkiem grudnia dobiegł końca w Kownie sezon budowlany. Nie ustępując sezonom budowlanym ostatnich lat, przysporzył on miastu 359 nowych domów, w tem 93 murowanych.

W następnych 3 - 4 latach przewidują się również wzmożona akcja budowlana, gdyż przesilenie mieszkaniowe nie jest bynajmniej zażegnane.

Sprawa budżetu miasta Kowna na 1930 rok. W Kowieńskiej radzie miejskiej rozpoczęły się debaty nad preliminarzem budżetowym na rok 1930. Preliminarz jest zbilansowany przez komisję budżetową na sumę 6.383.315 lt.

W porównaniu z rokiem bieżącym, budżet na 1930 r. jest mniejszy o przeszło miljon litów /budżet tegoroczny wynosi 7.653.159 litów/. W 1923 r. budżet wynosił 3.211.315 lt., w 1924 r. - 4.474.15? lt., w 1925 r. - 5.123.065 lt., w 1926 r. - 5.607.982 lt., w 1927 5.245.386 lt., w 1928 r. - 6.113.776 litów.

Dokoła budowy kolei Telsze - Kretynga. W tych dniach rząd litewski otrzymał od jednej z angielskich firm zagranicznych propozycję udzielenia pożyczki w wysokości 21 miljonów litów celem zbudowania nowej linji kolejowej Telsze - Kretynga.

W sprawie syndykatu tytoniowego w Litwie. Rokowania w sprawie zawarcia syndykatu tytoniowego w Litwie ostatecznie się zakończyły. Syndykat został utworzony w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Do rady nadzorczej syndykatu wchodzi pięć osób, prócz 2 zastępców członków. Dyrektorem spółki jest kupiec kiejdański Kon, udziałowiec firmy "Kon i Arronson".

Siedzibą syndykatu jest Kiejdany. Tu, zarówno jak i w innych większych miastach, zostaną założone sklepy i składy syndykatu.

Bilans Banku Litewskiego. Bilans Banku Litewskiego na listopad 1929 roku przedstawia się jak następuje: aktywa - 1/ ogólny fundusz złoty - 35.043.663; 2/ bilon srebrny - 3.786.422; 3/ bilon metalowy - 1.069.589.80; 4/ obca waluta - 73.582.938.79; 5/ dyskont i pożyczki - 97.104.249; 6/ inne aktywa - 17.390.181.22; pasywa - 1/ kapitał akcyjny - 12.000.000; kapitał rezerwowy - 1.350.000; 3/ banknoty w obiegu - 97.207.303; 4/ depozyty i wkłady - 91.387.565.30; 5/ inne pasywa - 17.224.192.85 litów. Bilans - 219.169.361.15 litów.

Kongres przemysłowców państw bałtyckich w Tallinie. Obok konferencji gospodarczej państw bałtyckich w Tallinie /7-8 grudnia/ odbywa się tam również kongres przemysłowców tych państw. Między innemi, przemysłowcy łotewscy i estońscy będą próbowali poruszyć te kwestje, które dyplomaci tych krajów nie mogą rozstrzygnąć od szeregu lat. W kongresie bierze również udział przemysłowcy litewscy.

Zwiększenie kwoty emigracyjnej z Litwy do Ameryki. Według nowej ustawy w sprawie emigracji do Stanów Zjednoczonych, kwota emigracyjna dla Litwy w roku bieżącym /od 30 czerwca 1929 r. do 30 czerwca 1930 r./ jest o [illegible] niż w roku ubiegłym i wynosi 386 osób.

Z liczby tej tymczasem /do 30 września 1929 r./ wydano już 112 wiz do Ameryki emigrantom tak zwanej "klasy posiadającej pierwszeństwo". Do końca roku /do czerwca 1930 r./ pozostaje jeszcze do wydania 274 wizy.

-oooOooo-

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

W y w i a d z m i n i s t r e m s p r a w i e d l i w o ś c i w s p r a w i e n o w e j u s t a w y. o a d w o k a t a c h.

Minister sprawiedliwości p.Zylinskis udzielił ostatnio wywiadu "Lietuvos Aidas'owi" /Nr.279 z dn.6.XII.r.b./ w sprawie nowej ustawy o adwokatach:

Gabinet ministrów przyjął już projekt nowej ustawy o adwokatach przysięgłych i ich pomocnikach. Wkrótce nowa ustawa wprowadzona zostanie w życie. Przedewszystkiem zmniejsza nowa ustawa praktykę pomocnika adwokata przysięgłego z 7 i pół lat do 5-ciu. Pozatem w myśl nowej ustawy, rada adwokacka nie przyjmując kandydata na adwokata przysięgłego do swego grona, będzie musiała wyjaśniać mu powody. Każda uchwała rady adwokackiej przesyłana będzie prokuratorowi trybunału najwyższego, który będzie miał prawo przeciwko uchwale dalej zaprotestować. Wreszcie nowa ustawa kasuje warstwę adwokatów prywatnych. Pozostaną jedynie w charakterze adwokatów prywatnych te osoby, które zostały już zatwierdzone.

Na Litwie jest obecnie przeszło 200 adwokatów, z czego 64 - przysięgłych, 133 aplikantów, reszta - adwokaci prywatni. Z liczby tej w Kownie przebywa 33 adwokatów przysięgłych i 57 aplikantów, a więc blisko połowa wszystkich adwokatów.-

D o k o ł a p o n o w n e g o z a l e g a l i z o w a n i a p a r t j i s o c j a l d e m o k r a t y c z n e j. Wyrok sądowy w sprawie ponownego zalegalizowania na Litwie partji socjaldemokratycznej opierał się na położonych przez tę partję zasługach w walkach o niepodległość Litwy. Sąd wziął pod uwagę działalność tej partji w latach 1905-1906, jej walki z armją Bermonta i t.d. Przy rozstrząsaniu stosunków partji z pleczkajtisowcami i sprawy rozpowszechniania przez partję literatury pleczkajtisowskiej, rząd przyszedł do wniosku, że partja nie jest odpowiedzialna za swych poszczególnych członków, na których jedynie może spaść wina działalności antypaństwowej. Zalegalizowanie partji socjaldemokratycznej naogół wywołało w Litwie wielkie wrażenie. W najbliższej przyszłości ma być zwołana w Kownie specjalna konferencja partyjna, na której będzie rozpatrywany plan wznowienia działalności partji. W konferencji tej wezmą również udział przedstawiciele prowincji. Przewidywane jest także zwołanie ogólno-państwowej konferencji partyjnej. Na stanowisko generalnego sekretarza partji zamiast znajdującego się w więzieniu Galinisa, wybrana została eksposłanka do sejmu litewskiego adwokatk Purenasowa. Centralny komitet partji obecnie rozpatruje kwestję wznowienia wydawania organu partyjnego.-

S p r a w a w y b o r ó w d o g m i n w i e j s k i c h. Wybory do wiejskich instytucyj samorządowych zostały już ostatecznie zakończone. Większość wybranych jest bezpartyjna.-

K o n f e r e n c j a b i s k u p ó w l i t e w s k i c h w s p r a w i e s z k ó ł k a t o l i c k i c h. Metropolita Skwirecki zwołał na dzień 12 grudnia konferencję biskupów litewskich. Na pierwszym punkcie porządku prac konferencji figuruje sprawa szkół katolickich.-

N o w e p i s m o. W dniach najbliższych ukaże się w Kownie nowe pismo p.t. "Ateitios Spinduliai" /Promienie przyszłości/, poświęcone sprawom kultury, literatury i nauki.-